

Petr Suda z Řeneče

Zatím nejstarší písemnou zmínku o Řenečích lze najít v berním rejstříku Plzeňského kraje z roku 1379. Řeneče jsou zde uvedeny jako obec více majitelů, a to Blahoslava, Litolda a Havla. V roce 1412 je na Řenečích připomínán Zdeněk z Řeneč, zakladatel vladyckého rodu Řeneckých z Řeneč. Není známo, zda to byl syn některého z předchozích zmiňovaných vladků, či zda by mohl být bratrem kněze Ambrože z Řeneč (1403), faráře v Újezdě u Přívětic. Jisté však je, že měl čtyři syny – Petra, Zachaře, Sudu a Lvíka. Bratři Suda a Lvík půjčili klášteru v Chotěšově peníze, za což dostali zástavou ves Šlovice. Toto je doloženo 23. srpna 1420, kdy Hynek, probošt kláštera Chotěšov, postupuje ves Šlovice Sudovi a Lvíkovi, bratřím z Řeneč zástavně. Dokládá to záznam potvrzený dne 12. února 1430 králem Zikmundem Lucemburským.

V Řenečích tedy zůstal Suda, a proto se jeho potomci psali Sudy Řeneckými z Řeneč. Jejich erb popsal August Sedláček takto: „Téhož erbu byli Řenečtí, Slídové a Lukavští z Řeneč, zejména 1. 1439 Lvík, 1. 1474 Jan Suda a 1481 Suda. Na štítě stříbrném černý kůl, přikryvadla týchž barev, pravý roh stříbrný s černými, levý černý se stříbrnými pery. (Jak. sb.) v kostele Tchořovském u Tupadl jest votivní obraz Sudy z Řeneč, manželky a dětí s erby. (Obraz erbu Lukavských H. IX. tab.) (obr. vpravo - bitva při obléhání v 16. století)

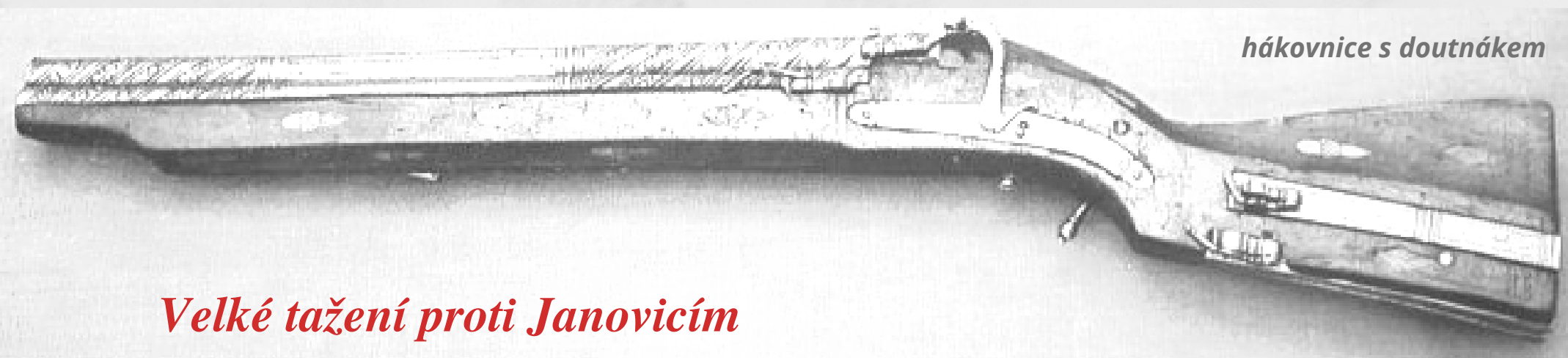
Měšťanstvo a panstvo

Rytíř nebo lupič ?

V letech 1474–1481 je zmiňovaný „seděním na Řenečích“ nějaký Suda. V listině ze 4. dubna 1476 se doslova píše: „Plzeň prodala 20 kop ročního platu na všem statku svém za 200 kop urozenému Leitoldovi na Nekmří – p. Suda z Řeneč jmenován mezi „ručiteli“. Jistý Suda je uváděn jako svědek v záznamu ze dne 19. května 1481. Někteří historici v něm vidí našeho hlavního hrdinu, ale spíše se jednalo o otce našeho hrdiny.

Petr Suda z Řeneč, „rytíř od meče i huby, stavu sice rytíř, ale povahou zchytralý a podlý zloděj“, je prvně zmiňovaný okolo roku 1505. Před rokem 1520 mu patřily Řeneče, v nich tvrz, hospodářský dvůr, dále vsi Osek, Plevňov, Kníje, část Libákovic a pusté vsi Háje a Lhoty (ta bývala na Kozichu severně v lese Sukoříně). Nejrůznějšími intrikami se mu kolem roku 1512 podařilo rozšířit majetek o statky Janovských z Janovic. O růst svého bohatství se však Petr zdaleka nepříčinil jen svou pílí a prací, nýbrž především intrikami a bojovnou povahou. Petr Suda byl stavem rytíř a nesl v erbu „znamení černého kůlu ve stříbrném štítu“. Platil však za zemského škůdce, s povahou zchytralého a podlého zloděje. Loupil společně i s jinými zemany, které skrýval a hostil. On sám byl podporován pány a rytíři za mnohé služby tím, že řadu let ovládal jednu z nejdůležitějších obchodních cest středoevropské soustavy (tzv. pasovskou). Působil tím problémy zejména měštům, protože na této cestě stavěl obchodníky a formany vezoucí různé zboží, vyžadoval od nich výkupné, nebo jim v horším případě zboží loupežnický sebral.

hákovnice s doutnákem

Velké tažení proti Janovicím

Pro hrozící nebezpečí provoz na zemanských cestách řídil, obchodní podnikání upadalo a měštům se krátily příjmy z ungeltního práva. Města viděla, že se nedomohou spravedlnosti, tak se dne 9. října 1520 sešla na společné poradě v Praze k ujednání rázného zakročení proti zemským škůdcům. Na této poradě si dojednala pomoci si navzájem. Slíbila si, že neopustí jeden druhého a vykonají právo a spravedlnost proti všem záškodníkům, i když k tomu měšťané neměli dle zemského práva oprávnění. Měštům se nejspíše nejednalo jen o likvidaci loupeživé šlechty, ale chtěla české šlechtě i králi dokázat, že městský stav má dost prostředků i moci k ochraně svých zájmů. Hlavní válečná výprava směřovala na Janovice, které měl též v držení Petr Suda.

V neděli 4. listopadu 1520, na posvícení, obehnali klatovští, stříbrští a plzeňští tvrz Sudovu v Janovicích. Brzy na to jim na pomoc přitáhlo z Prahy 500 jízdních, 800 pěších a 44 vozů. Sídlo však bylo velmi dobře opevněno, a proto se dobývání prodloužilo. Z děl se střelilo tak silně, že se hluk roznášel daleko za hranice země. K obraně Petra Sudy sbírala se šlechta, jmenovitě nejvyšší kancléř Ladislav ze Šternberka a také náměstek nejvyššího purkrabí, pan Hynek Bořita z Martinic. Petru Sudovi se podařilo v noci z tvrze utéct, spolu se sedmi tovaryši. Pak se panské sídlo vzdalo. Následné události jsou ve starých letopisech vylíčeny takto: „Janovice se Klatovským vzdaly v pondělí na sv. Alžbětu, ačkoliv pan kancléř už shromáždil vojsko a přišli mu na pomoc Šlikové, Dobrohost a další páni se svými lidmi, ale ti se jim rozutkali, protože neměli peníze, a tak Janovicím žádou pomoc neposkytli. V pátek před sv. Kateřinou byla tvrz zbořena a spálena. Bylo zajato šestnáct osob obojího pohlaví, i sama paní s několika dětmi. O Petru Sudovi se říkalo, že ještě se sedmi jinými se spustil dolů a tak z obležení unikl. Měli je ve vězení v Klatovech a ve čtvrtce na sv. Lucii je přivezli do Prahy a rozdělili je, některé dali nahoru a některé dolů. Jízda i pěší vojsko od Janovic se vrátilo do Prahy v úterý po sv. Kateřině a byly přivítány se slávou“. Uvěznění obránci janovické tvrze byli internováni v Klatovech. Zboží a písemností nalezené na tvrzi poskytl měštům dostatečný důkaz o vině dotyčného, tedy o zločinech páchaných loupeživým rytířem Sudou. Tvrz Janovice byla dne 23. listopadu 1520 vypálena, pobořena a příkopy zasypány.

Zoldáci

Dne 6. ledna 1521 se města v Praze opět sešla a žádala od krále vykonání spravedlnosti nad zajatými. Ještě než měšťané králův souhlas získali, byli vězni odsouzeni k smrti a popraveni dne 11. ledna: „Pak ten pátek po božím křtění byla poprava a vyvedli odsouzených sedm; tři z nich byli zemané, kteřížto brali, loupili a osekávali lidi. Jeden, Vilém, zeť Vranovské vdovy z Tochovic a ten znal se k tomu trápení i tehdy, když šířic volal, jda na popravu, ještě sobě poskakoval a zpíval i jiní a stínání jsou. Ten druhý zeman slul Bořikovský, třetí řečený Loskot. “

Petr Suda s ostatními zemany z dalších rozbořených tvrzí v okolí žalovali města z veřejného násilí. Měli v tom podporu od většiny šlechtických stavů. Pan Bořita obeslal všechny nejvyšší úředníky a soudce zemské, aby se na Pražský hrad přišli dne 1. února 1521 ospravedlnit. I král rozeslal měštům rozhořčený dopis ohledně vykonaných poprav vězňů, o kterých neměla bez jeho vůle rozhodnout. Dne 16. března 1523 pak král Ludvík Jagellonský Petra Sudu ospravedlnil a za škody na Janovicích mu dal Zdechovice a jiné statky pod Železnými Horami. Tvrz, dvůr a ves Řeneč (též vsi Plevňov, Osek, Kníje, část Libákovic a pusté vsi Háje a Lhotku) prodal Janu Markvartovi z Hrádku. Ačkoliv se nakonec s králem opět smířil, ztratil nejen Janovice, ale i rodové Řeneče. Zemřel po roce 1532, kdy o něm veškeré pramenné zmínky mizí.

Dědicové Petra Sudy

Potomci Petra Sudy byli Suda – nejstarší, Sigmund, Ludvík a dcera Johanka. V roce 1536 přikoupili Sigmund a Ludvík Podol i s vesnicemi. Při dělení majetku roku 1546 dostal Suda Zdechovice u Přelouče, Sigmund Podol. Podíl Ludvíka a Johanky není v pramenech specifikován, Ludvík však „seděl“ roku 1558 na Čijovicích. Sigmund nabytou Podol prodal. Roku 1546 byl na Starkoči a roku 1555 byl hejtmanem na Kunětické Hoře. Suda přišel roku 1558 o nabyté Zdechovice, vyplatil je od něj Karel ze Žerotína, a bydlel pak v Heřmanově Městci. Stal se krajským radou a roku 1565 koupil tvrz Orlici u Ústí nad Orlicí i se zápisnými vesnicemi. Tvrz rozšířil a přestavěl. Zůstala po něm vdova Dorota z Lipan, která spravovala Orlici ještě v roce 1615. Měli dva syny Jetřicha a Albrechta Šťastného. Albrecht koupil Jesenici 17. 5. 1617. Jetřich měl v držení Orlici v letech 1592–1638. Oba bratři byli členi jednoty bratrské.

Sudové z Řeneč se nějakým způsobem zapojili do povstání proti králi v roce 1618 (asi pouze finanční podporou) a po prohraném boji byli v roce 1623 odsouzeni. Statky jim však byly ponechány a mohli na nich zůstat. 17. června 1624 si Jetřich vzal ovdovělou Annu z Kobylího (Hamzová) a tím vyženil věno na Morašicích. Zemřel okolo roku 1638. Zůstala po něm dcera Dorota Anna Sudová z Řeneč (nar. 1625), vdaná okolo roku 1642 za Mikuláše Vitanovského z Vlčkovic, který byl od roku 1646 hejtmanem hradeckého kraje. S manželkou Dorotou Annou žili většinu času, pokud se nevěnoval své úřední povinnosti v Praze, na orlické tvrzi. Uhersko, které jim také patřilo, navštěvovali jen občas. Dorota Anna dne 13. května 1652 zemřela, pohřbená byla v kostele lukavském. Rok nato zemřel i její manžel Adam Mikuláš Vitanovský, stalo se tak 29. 4. 1653. Zůstaly po nich tři osiřelé děti, mezi nimi asi nejznámější dobrodinec města Kyšperka, syn Hynek Jetřich Vitanovský z Vlčkovic.

AUTOR TEXTU: JAN JIRÁK